

ERDÉLYI GAZDA

AZ
ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

Irodája: Kolozsvár, Petőfi-utca 7. szám, földszint. Telefon: 158. szám. Levélcím:
Erdélyi Kereskedelmi Társaság, Kolozsvár, Petőfi-u. 7. sz. Sürgőnycím: Erdélyi
Gazda, Kolozsvár. <

Felkéri az erdélyrészi állattenyésztő bir-
tokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik
(igás ökör, tinó, borju stb) minőségét és
mennyiségét hozzá sürgősen bejelenteni
szíveskedjenek, mivel a királyhágón túli
uradalmak részéről

a vételre rendkívül sok megbi-
zás érkezett.

Arató és kaszálógépek, cséplőgépek, ekék és
boronák, zsákok, ponyvák, olajok stb.

legjutányosabb és legmegbízhatóbb
beszerzési forrása.

1010

Ponyva és zsákgyar
ELSINGER M. J. és FIAI
BUDAPEST,

Alapítva 1831.
46 kitüntetés.

IV., Deák Ferenc-utca 3. szám
Angol királyné szálloda mellett.

Sürgőnycím:
Elsinger Budapest.

VIZMENTES PONYVÁK ELISMERT KITŰNO, ELPUSZ-
TITHATATLAN MINŐSÉGBEN

Kazal-, gép-, kocsí- és repceponyvák.

Tarpaulin-
Drill-

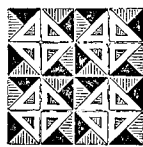
ZSÁKOK

kender varrással
LEN VARRÁSNÉLKŰL

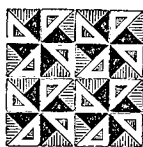
KARTELLEN KIVÜL, LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS
VIZMENTES SÁTRAK, ESOKÖPENYEK, KENDER-TÖMLŐ.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás. — Minden
város jobb üzleteiben a mi gyártmányainkat tartják és szíveskedjék határozottan
Elsinger gyártmányt kérni. (1089.)

WALLA JÓZSEF

mozaik- és cementáru-gyára
építési anyagok raktára.

BUDAPEST,

VII. kerület, Rottenbiller-utca 13. szám.

Vállalkozik:

Graniterrazo,
Betonirozások,
Csatornázások,
Szökőkutak,
Cementlapok és
Mozaiklapokkali
kövezések el-
készítésére stb.

Raktárt tart:

Keramit lapok,
Kelheimi lapok,
Mettlachi módra készült
mozaik lapok,
Terracotta áruk,
Kőfedélpép,
Tűzálló-téglák,
Kémény rakományok-
ból stb.

1139

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) dará-
lás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, ön-
működő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és
egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat,
szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök-
és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és
electromos hajtással.

Electromos világítási és erőátviteli telepeket.
Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum móto-
rokat és locomobilokat.

1017

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve

JENNER-PASTEUR INTÉZET

Budapest, VIII. ker., Rökk Szilárd-utca 20. sz.

Az állatorvos urak gyakorlatára ajánljuk az alábbi ojtóanyagokat, melyek előismert tudományos módszerek szerint, saját laboratóriumunkban készülnek Dr. Pertik Ottó egyetemi tanár felügyelete alatt. Az ojtóanyagok hatékonyságukra, tisztaságukra, eltarthatóságukra mindenkor előzetesen kipróbáltatnak.

Lépfene ellenes ojtóanyag

Spóravaccin

ELŐNYEI:

- Az anyag állandósága.
- Az anyag eltarthatósága.
- Az ojtóanyag tisztasága.
- A kiváló védőképesség.

Gyógyító szérum

A lépfenétől megbetegedett állatok: — idejekorán alkalmazva — megvédi a veszélytől.

Hirtelen járvány esetén alkalmazva védőojtás céljából: azonnal immunizál. A vész tovaterjedését megakadályozza.

Sertés Orbáncz ellen

Szérumos ojtóanyag

ELŐNYEI:

1. A finomabb sertésfajok jobban tűrik, mint a Pasteur-féle anyagot. Nem okoz utólagos megbetegedést.
2. Előnyösen használható a 6 hónapnál idősebb sertések oejtására, amelyek különben Pasteur anyaggal kezelve kellemtelen utókövetkezményeknek vannak kitéve.

Pasteur-rendszerű ojtóanyag

Alkalmos a durvább fajtákra és a 6 hónapnál fiatalabb sertések beojtására.

Gyógyító szérum

Az orbánczban megbetegedett sertéseket 1—2 óra alatt biztosan megmenti a veszélyből.

Ha meggondoljuk, hogy egy esztendő alatt közel 15,000 sertés pusztul el hazánkban, melyeket eddig nem tudunk megmenteni, minden orvos bizonyára örömmel üdvözli ezt az új szert, amikor csekély áron egy nemzeti vagyont mentünk meg.

Tuberkulin

ojtásra kész, higitott állapotban.

— Árak: —

Lépfene elleni védőojtás:

- 1 szarvasmarha beojtása . . . . . 24 fillér.
- 1 ló beojtása . . . . . 24 »
- 1 birka beojtása . . . . . 12 »

Lépfene szérum:

- 1 szarvasmarhára . . . . . 1 korona
- 1 lóra . . . . . 1 »
- 1 birkára . . . . . 10 fillér.

Anyagaink megrendelhetők akár nálunk, akár képviselőnkél:

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNÉL
1100. BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. SZ.

OJTÓANYAG Sercegő üszök ellen

folyékony állapotban, ojtásra készen.

— Árak: —

Sertésorbáncz elleni védőojtás:

- 1 sertésre való Pasteur-féle ojtóanyag 12 fill.
- 1 sertésre való szérumos ojtóanyag 50 kilóg
- 1 sertésre való gyógyító szérum . . . . . 24 »
- 1 sertésre való ojtóanyag . . . . . 50 »

TUBERKULIN:

- 1 drb. szarvasmarha részére 2 éven alul 30 fill.
- 1 drb. . . . . 2 » felül 45 »
- Sercegő üszök 1 szarvasmarhára való . . . . . 20 »

Régi magyar és latin könyveket és képeket a legmagasabb áron

készpénzért vásárol

Szelinski György

cs. és kir. egyetemi könyvkereskedése és antiquariuma

WIEN, I. Stefansplatz 6.

Egyetlen és legrégibb magyar könyvkereskedés és antiquarium Bécsben.

RITKA és keresett könyvekről, régi magyar nyomtatványokról, látképekről és arcképekről szóló IX. számú könyvjegyzékünket kívántra díjtalanul és bérmentve küldjük. 1095

Háztulajdonosok figyelmébe!

Kolozsvárt 1897 óta fennálló

Bádogos műhelyemre

felhívom a háztulajdonosok és építető urak b. figyeimét, miszerint készitek:

- 1 m. fedél befedést 18. sz. vasbádogból kétszer festve . . . . . 2 k. 34 f.
- 1 m fedél befedést 20. sz. vasbádogból kétszer festve . . . . . 2 k. 20 f.
- 1 folyó méter függő csatornát 18. sz. vasbádogból . . . . . 1 k. 40 f.
- 1 m. fedél festést . . . . . — k. 16 f
- 1 darab fedél ablak . . . . . 5 k. — f.

Minden e szakmába vágó javításokat olesón készitek; munkámért 2 évi jótállást vállalok.

Kiváló tisztelettel

Weisz József,

KOLOZSVÁRT,
Dézsma-utca 3.

1137.

bádogos.

Olesó bádogos munkákat készít!

Olesó bádogos munkákat készít!

Első magyar ruggyanta bélyegző-gyár és véső-intézet

Geduldiger Hugó

vésnök,

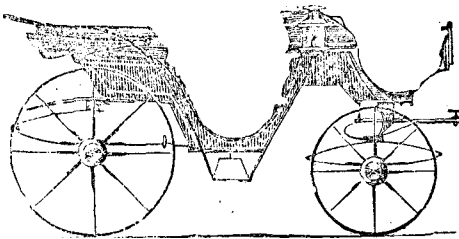
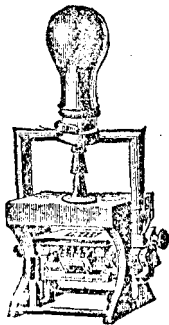
BUDAPEST,
Váci-körút 17. szám.

Ajánlkozik

ruggyanta és rézbélyegzők, pecsétnyomók zsáksablonok, állatjelző-bélyegzők stb. elkészítésére.

Mintalapok ingyen.

Vidéki képviselők kerestetnek.
1101.

Szeszák F. és Fia

kocsi gyártók

Kolozsvárt, Malom-utca 12. sz.

Alapított 1870.

Nagy Kocsi Raktár minden igényt kielégítőleg.
Nagy kocsi javító műhely. — Pontos kiszolgálás.

Gyárunk az egyedüli Kolozsvárt a hol a kocsi minden részét: kerekes, kovács, nyerges és fényező munkát személyes vezetésünk alatt elő állít és ez által vagyunk

a legjutányosabbak

árban is.

1115.

Simkovits Dániel

kocsikészítő KOLozSVÁRTT,

Radák-utca 4. szám alatt.

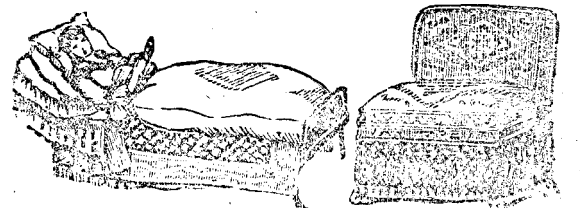
Ajánlja a nagyérdemű közönség figyelmébe:

Szilárd, csinos és jutányos **K O C S I** készítményeit.

Javítások és újítások gyorsan és olesón vállaltatnak. 1112.

A világhírű SCHÖBERL-ágy.

Magyar szabadalom 3011. szám.

Éjjel ágy.

Nappal 1 szék.

Minden háztartásban elegáns kis kanapé gyanánt szolgál és egy kézművelattal a legtökéletesebb ruganyos matrácóságyra változtatható át a legnehezebb és legnagyobb személyek számára is, ennél fogva minden jobb családnál kedvelt, sőt nélkülözhetetlen 25 év óta sok ezer van használatban, mert a jó fekvés a szabad lélekzést előmozdítja.

A Schöberl-ágy ára a kivitel szerint 26, 36 frt és feljebb.

Szétküldés a világ minden részébe Schöberl Róbert udvari szállító, cs. és kir. szab. gyára által BUDAPESTEN, Haris-bazár. Árjegyzék kívánatra.

Óvjuk a t. c. közönséget Schöberl-ágyunk értéktelen utánzásaitól. 1134

Tyuktenyésztés

II. átdolgozott és bővített kiadás.

90 képpel. Ára 3 korona. Nélkülözhetetlen minden baromfitenyésztőnek, 200 oldalon minden kérdést részletesen tárgyal és pontos útmutatást ad. Ezen új kiadás tárgyalja

az új opington tyukfajtát, az amerikai keltető gépeket és az amerikai kappanozást.

Kapható 3 korona beküldése ellenében bérmentve

Hreblay Emil

állattenyésztési m. kir. felügyelőnél Budapest, VII. ker., Csömöri-ut 5. szám, II. em. 8. 1051

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 EVRE 12 KOR., 1/2 EVRE 6 KOR.,
1/4 EVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük az előfizetési dijak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Adatok a gümőkór elleni védekezéshez. <i>Monostori Károly.</i>	293
A marhazárlat mizériái. <i>Z. Kiss Elek.</i>	294
A levegő nitrogénjének felhasználása mezőgazdasági kultúrnövények által. <i>Dr. Gerlach</i>	294
Emberi ürülékből nyert szesz. <i>Dr. D.</i>	295
Rövidebb szakközlemények.	296
Egyleti élet:	
Az Erdélyi Gazdasági Egylet. igazgató-vál. ülése.	296
Vegyes közlemények	296
Piaci és vásári ártudósítások.	298
Hirdetések	

Adatok a gümőkór elleni védekezéshez.

Írta: **Monostori Károly.**

Évek óta következetesen rámutatott e lap arra, hogy a tuberkulin ojtásra alapított *Bang*-féle eljárás a gümőkór elleni küzdelemben felettebb problematikus értékű s hogy annál jóval egyszerűbb, olcsóbb, kivihetőbb eljárással is ugyanolyan, sőt jobb eredmények érhetők el.

Különösen én magam ismételtelen felhívtam a figyelmet ezen kérdésre s több év előtt megjelöltem az utat és módot, amely elviselhetőbb s mégis eredményes ebben a küzdelemben.

Kapcsolatban mindezen közleményeimmel, a következőket hozom e lap olvasóinak tudomására.

A schleswigholsteini gazdasági kamara elhatározta, hogy az eddigi — tuberkulinózissal kapcsolatos — védekezéssel s irtással felhagy és egy új módra ter át, mely a régiénél sikeresebbnek ígérkezik.

Az ottani gazdasági hetilap erről a következőket írja:

„A vérmes remények, melyek a gümőkórnak a tuberkulin igénybevételével történő leküzdéséhez fűzettek, sajnos, nem teljesedtek. A tuberkulin egyfelől nagyon is finom reagens, másfelől nem eléggé megbízható. Kitént, hogy különösen az öregebb állatok feltűnő nagy számban reagálnak rá s eközben egyszersmind kitént az, hogy a reagáló állatok többnyire csak csekélyfokú gümőkóros elváltozásokat mutatnak, amely elváltozások amily kevésbé veszélyesek közvetlenül magára az állatra, éppoly kevésbé lehetnek fertőző természetűek az állomány más individuumaira. Az *ilyen* tuberkulózis kimutatásának pedig gyakorlati értéke nincs.

Másfelől, mint előbb érintve volt, kitént, hogy a tuberkulin nem eléggé megbízható. Mintegy 10 percentjében az eseteknek boncolásokból kiderült, hogy tényleg gümőkóros állatokban a tuberkulin visszahatást nem kelt s ezen esetek nagyrészt a legsúlyosabb természetűek, vagyis olyanok, amelyek az egészséges állomány befertőzésére legalkalmasabbak. A tuberkulin igen számos állatot mutat gyanusnak, melyek pedig tényleg kevésbé, vagy éppen nem veszélyesek a többi állatra s így nem teszi lehetővé a legveszedelmesebb elemek fellelését és kiselejtezését. Különben a reagálóknak a nem reagálóktól való elkülönítése gazdálkodási szempontból a legnagyobb nehézségekbe ütköznek bizonyult.

Ezzel szemben az új, dr. *Ostertag*-féle eljárásnak nevezett irtási mód a tuberkulin, ezen fő szer igénybevételével szakít.

A gümőkór tuberkulotikus állatok által történő fertőzés folytán keletkezik és harapódik el, emiatt legfőbb feladat elsősorban

az *ily* értelemben veszélyes állatokat kideríteni, tehát kivált azokat, amelyek tüdő, tőgy, bél- és méhtuberkulózisban szenvednek. És ezeknek mielőbb való felismerése és vágóhidra juttatása nemcsak azért szükséges, mivel veszélyeztetik az állományt, hanem azért is, mert a bennük rejlő kór őket magukat mihamar elértékelteleníti. Nos az ilyen beteg állatok száma a tuberkulin által kimutatotthoz képest elenyészőleg kevés. Épp az új *Ostertag*-féle eljárás alkalmazására kitént, hogy a vizsgált állományoknak csak mintegy 2 1/2 % je ilyen veszélyesen tuberkulotikus. Ezen csekély szám nagyobb gazdasági károsodás nélkül juttatható vágóhidra. Mi több, e szám az eljárás alkalmazására, amint azt a tapasztalás bizonyítja, évről-évre csökken, kivált ha a borjaknak szózott és forralt tejjel való felnevelése is segítségül vétetik.

A tényleg veszélyes individuumoknak a tehenészetekben való megállapítását egyfelől állatorvosi, másfelől bakteriológiai tüzetes vizsgálat van hivatva végrehajtani. S ezt, a terv szerint, bizalmi állatorvosok és külön bakteriológiai intézet (jelen esetben a *kielei*) végzik. E közegek szigorú titoktartásra kötelezve.

*

Mint ezekből látjuk, az ezen lapban jóval az efféle közlemények megjelenése és elhatározások keletkezése előtt ajánlott mód tör utat magának, kétségtelenül eredménnyel kecsegtetően.

Ámde a tuberkulózis elleni küzdelemben nemcsak azokkal az okokkal kell szembeszállnunk, amelyek éppen érintettek, hanem másokkal is, melyek idevágó előbbi közleményekben is érintettek, de melyekről kimerítőbb és érdekes adatokat lelünk a „Zeitschrift für Thiermedizin“ című szaklapban s illetőleg a „Milchzeitung“-ban, ahol dr. *Hermann* 59 éven át vezetett törzskönyvi feljegyzések alapján szól hozzá a kérdéshez.

Az 1842-től 1901-ig terjedő feljegyzések szerint, nevezett *weidltzi* gazdaságában 110 gümőkór eset fordult elő, melyek a következő fogékonysági okokra voltak visszavezethetők:

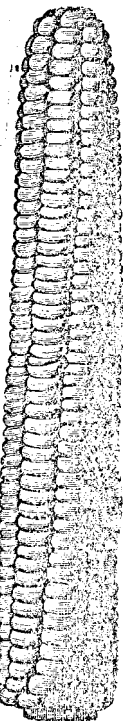
1. arra, hogy az illető állatok szüleiknek 6 ik, vagy még későbbi ivadékaik voltak.

Ezt a tényt, mely a nevezett állományban 41.8%-ot tett ki, a tenyésztő arra vezeti vissza, hogy az elerőtlenedett, kimerült, vénebb tehenek a tuberkulózissal szemben kevesebb ellenálló képességgel bíró ivadékoknak adnak életet, mint a fiatalabb, nagyobb erőben levők.

2. Arra, hogy a természet ölen, a szabad levegőn való tartózkodástól és kellő, szabad mozgástól, nyáron való istállózással és állatok elvonatnak.

Ez a tény a mondott 110 főnyi állományban 30.5%-ban volt konstatalható.

90-100% csiraképes tengeri (1002.)

ez idén ritkán fordul elő, de t. vevőim érdekében, idején gondoskodtam ily magas csiraképeségű vetőmagnak való tengeri beszerzéséről és így azon helyzetben vagyok, hogy 10 kilótól kezdve bármely mennyiségben, waggonszámra is, a következő fajokat jutányos áron szállítom:

alcsuthi, cinquantino, pignoletto, legkorábbi székely, bánáti sárgaszemű, magyar sárgaszemű, magyar fehérszemű, páduai fehérszemű, lófogú fehérszemű, lófogú sárgaszemű.

Mintákat, előnyajánlatokat kívánatra szívesen küldök.

Mauthner Ödön

cs. és kir. udvari magkereskedése

Budapesten.

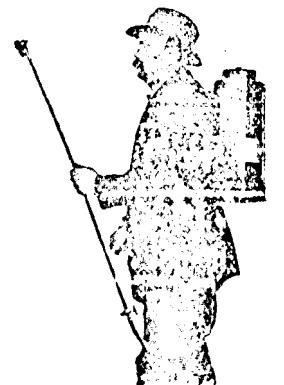
Rézgalic, sublimált kénpor, Dr. Aschenbrandt-féle bordói- és rézkénpor, raffiaháncs, juttafonál, metszőollók, ojtókések, valamint szőlőkarók beszerzése végett forduljunk

a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetéhez

Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám,

hol a szövetkezet cégével és védjegyével ellátott legjobb szerkezetű hazai gyártmányú permetező is beszerezhető.

1006.

3 Arra, hogy az állatok túlközeli, úgynevezett vérfertőző tenyészsében szaporodtak. Amennyiben ez a mondott tehenészetben a 70-es évek óta szigorúan kerüldtetett, az erre vonatkozó adat csak 16%-ra megy;

4. arra, hogy az ivadék gümőkóros szülőkől származik, tehát a kórt valószínűleg örökölte.

Ez a körülmény, minthogy a jelzett tenyészetben ezt is lehetőleg kerülni igyekeztek, csak 10-9%-ban konstataáltak.

Mind e tekintetben a weidlitz példája, a gümőkórságra való fogékonyosság dolgában a következő képet nyújtja:

	darabból gümőkóros lett	
Nyári istállózásra szorított	44	16 db = 36.36%
A 6-ik vagy későbbi borjú	130	23 db = 17.69%
Túlközeli rokonságban tenyésztett	55	10 db = 18.18%
Gümőkóros szülőkől eredő	138	31 db = 22.46%

Világos ebből, hogy a legelőről, friss levegőtől, mozgástól való elvonás a leglényesebb faktor a gümőkórsághoz való fogékonyosság felidézésében, de a másik három tényező is elhatározó erre.

Minthogy pedig Weidlitzban egyetlen gümőkóros eset se fordult elő, mely a mondott 4 fogékonyossági okkal kapcsolatba hozható nem volt, dr. Hermann a következő végeredményekhez jut:

a) Nem fogékony állatok be nem fertőződnek;

b) e négy fogékonyossági ok kizárásával kizárhatjuk magát a tuberkulózis fellépését;

c) de tehát mind a négy okot ki kell zárunk, ha célt akarunk érni;

d) vagyis egy némely ilyen ok kizárásával célhoz érni nem lehet.

Hogy ezek szigorú és komoly megfontolása után micsoda kilitás nyílik a gümőkórság elleni küzdelemre, az észrevehető s bizonyos, hogy pusztán az eddigi eljárások és fegyverek teljesen elégtelenek. E lapnak már 7 év előtti folyamában,*) de azóta is többször hangoztatva volt a higiéniai szabályoknak szigorú követése; a fertőző tenyészsés feltétele kerüldése, a szervezet lezsarolásának nagy hátránya: szóval mindaz, ami az itt most felhozott 59 évi megfigyelés alapján szentencia képpen kimondatik. Csak szolgálatot vélek tenni, amikor ezek közlése kapcsán újra is felhívom a figyelmet az oly formájú védekezésre, amelyenről idézett közleményemben szó van, s ami e pillanatban következőképpen formulázható:

1. Az állatunk és az állatorvos által megajtott elfogulatlan és tűzetes vizsgálat után egészségesnek talált állományt különítsük el a betegnek és gyanúsának talált állománytól s kezeljessük e két állományt egymástól lehetőleg minden tekintetben külön.

2. A betegeken, melyek társaikra nyilvánvalóan veszélyesek, irgalom nélkül még nagyobb veszteség árán is, mihamarabb adjunk túl; a gyanús példányokat is, melyek társaikra talán még nem veszélyesek, de azzá válhatnak, csak addig tűrjük, míg nagyobb ká-

*) «Erdélyi Gazda» 1896. 10. szám.

rosodás nélkül juttathatjuk azokat is, mint a betegeket vágóhidra.

3. Beszerzéseknél kutassuk ki jól a forrást, vizsgáljuk meg jól az individiumot s állítsuk azt, ha gyanútlan, az egészségesek mellé, de azoktól deszkafallal mégis elkülönített helyre, a netán gyanúsokat pedig a gyanúsok csoportjába.

4. Ne szaporítsunk túl öreg tehenektől, a 6-8-ik borjun túl éppen ne, éppigy őrizkedjünk gümőkórosoktól eredő borjak felnevelésétől s rosszúl fejlődő, folytonosan köhécselő borjun okvetlenül adjunk túl.

5. Minden borjut csak egészséges tehenőtől származó tejen neveljünk fel; ahol a tüzelő anyag olcsó, ott a gyanús állatok sózott és legalább 85-90 fokra felhevített tejét is fel lehet a borjak itatására használni.

6. Fektessünk súlyt összes állatkezelésünkben az egészségtan szabályaira s különösen juttassuk sok szabad levegőhöz állatainkat, azokat a legeléstől lehetőleg ne vonjuk el s fejéssel túlon túl ne zsaroljuk.

7. Őrizkedjünk a túlközeli rokontenyésztéstől, névszerint s kivált az úgynevezett vérfertőző tenyésztéstől.

8. Tartsuk *gümőkórosnak* az oly állatot, amely folytonosan borzas, feszes száraz bőrű, lábadozó, szárazon, erőtlenül és folytonosan köhécselő, sovány s melynek a testén bárhol, de kivált torokjáratában és tőgyében daganata (gümője) van.

9. Tartsuk *gyanusnak* a gümőkóra az olyan marhát, amely nemkülönben borzas s bár ritkán, de kivált reggeli kihajtáskor es itatáskor szárazon köhint, melynek tejhozama nagy ugrásokat mutat, mely nehezen fogamzik, elvetél, vagy úzekedési dűhben szenved.

10. Amely állat ezen két előbbi pontban felsorolt főbb jeleket nem mutatja, azt *egészségesnek*, vagy legalább is gümőkórban nem szenvedőnek tarthatjuk.

11. A tuberkulózis bacillusát egy magában ne tartsuk leküzdhetetlen és olyan elleniségnek, amely a gümőkórságot okvetlenül és és kivétel nélkül felidézi.

12. A jelzett fogékonyossági okok ellen küzdjünk tehát elsősorban, s csak azokkal kapcsolatban a fertőző anyaggal szemben, megakadályozván annak az állományba jutását, elszaporodását és tovább vitelét.

A marhazárlat mizériái.

Az erdélyi kisbirtokos gazdák általában üzérkedni szoktak igás barmaikkal. A fiatal vagy sovány marhát kijavítják s akkor eladják, helyette pedig azonnal vesznek mást, olcsóbbat. Itt — a volt Aranyosszék községeiben — általán kétszer adják el évenként barmaikat a gazdák, s ezen úton 80-100 korona nyereségük van. Legfontosabb a kora tavaszi vásár, mert ekkor a télen át kihizlalt ökröket adják el, hogy fiatalabb s a tavaszi munkára alkalmasakat vegyenek helyette. Már most, ha ezen tavaszi vásár valami járvány miatt betiltatik, nemcsak nem adhatja el barmaid a kiskgazda, s így nemcsak a biztos pénzbeli haszontól esik el: de még azon kár is éri, hogy kihizlalt vén ökreivel lévén kénytelen a tavaszi szántást eszközölni, azok hamar lesoványodnak, többé fel nem javíthatók, s a közelebbi vásáron kárral kell hogy túl adjon rajtuk. Ez pedig oly kettős veszte-

ség, mely egy kiskgazdának egész évi jövedelmét tönkre teszi.

Mondhatják, hogy a marhazárlatról eleve értesült kiskgazda, elviheti más, el nem zárt vásárba marháját s ott eladhatja. Ez azonban nem mindig lehetséges, mert a közel vidéken nem mindig van alkalmas más vásár is. De legkivált akkor káros a vásár betiltása, ha ez nem lett előre közhírré téve. Így történt ez pl. a f. év húshagyókeddi tordai vásárral is. Az emberek ezrivel hajtották kihizott barmaidat Tordára, ahol a város végén és a hidnál felállított rendőr azokat vissza térítette, nem eresztette be. Torda le volt tiltva, de nem tudott róla senki. A nép rendkívül el volt keseredve, mit tetézett az oknélküli oda fátadás és kárba vesztett baromlevél miatti bosszúsága is.

Ha pedig nem a vásár, hanem valamely község marhaállománya van zár alá téve: ez még terhesebbé teszi a kiskgazda helyzetét s vesztesége még biztosabb.

Éppen ezért óvatosan és csakis a végső esetben kellene a zárlat alkalmazását elrendelni, mert ha ezt a külfölddel való kereskedelemre való tekintetből mindenkor egész szigorúan elrendeljük: a belföldi — sokkal fontosabb — forgalmat öljük meg vele s a szegény népet tesszük koldussá.

És talán nem is mindég okadatolt a marhazárlat, talán történnék visszaélések is e téren!

Nem akarok e feltevésimmal senkit gyanúsítani, de felhozok egy esetet, mely erre engemet feljogosít:

Közelebbről Zalatnán jártam; hazafelé jövet, felszál a vonatra egy fiatal barom orvos és egy körjegyző. Előbbit egyenruhájáról — utóbbit a folytatott beszélgetésükről ismertem fel.

„Csak képzelje, hogy jártam azzal a bérlővel, — mondá az orvos úr — nekem a vásártér telvígázásáért 50 frt. évi fizetésem jár tőle, amit a nyáron kellene hogy megfizessen. A minap pénzre volt szükségem, s irtam nekie, hogy küldje meg előre a fizetésemet, s én elengedek abból 10 frtot. És képzelje, mily sz. . . volt! Azt válaszolta, hogy nekie nincs most pénze, de ismer egy urat, ki az 50 frt. fizetésemért ad most 25 frtot, ha váltót adok ezen összegről, s lejáratkor 10% kamatot is fizetek.”

„Mit szól ehhez jegyző úr! Érdemes-e az ilyen embert kimélni? Meg irtam nekie, hogy nem kell a pénze. Dé jót is állok róla, hogy M. . . községében nem lesz az idén vásár, egész évben zár alatt tartom. Az emberek úgy is elvihetik barmaidat akár Zalatnára, akár Gyulafahérvárra, tehát ök nem károsodnak, de a bérlő úr koplalni fog, azt én mondom!”

Hogy M. . . községe zár alá lett-e téve, nem tudom, de ha az orvos úr megvalósíthatja fenyegetését a törvény keretein belül: akkor ez a örvény hibás, ezt módosítani kellene.

Z. Kiss Elek.

A levegő nitrogénjének fölhasználása a mezőgazdasági kultúr-növények által

Ösmeretes, hogy egy mezőgazdasági kultúr-növény sem képes a levegő szabad nitrogénjét táplálkozására, fehérje képzésére fölhasználni. Fejlődésükhöz nitrogéntartalmú trágya-

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat **folmondás nélkül fizeti vissza.**

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

szerekre van szükségük. Látszólagos kivételt képeznek a pillangós virágú növények, látszólagosan azért, mert ők sem képesek a levegő nitrogénjét fölvenni, hanem a gyökérgombák baktériumai veszik azt föl és nitrogéntartalmú összeállításokban nyújtják a növényeknek. Ezek a parányi lények azok, melyek a levegő szabad nitrogénjét értékesíteni képesek s ezáltal a nitrogén nagy mennyiségét megkötik, ami aztán a pillangós virágúak által a gazdaság hasznára fordítható.

De nemcsak ezeknek, hanem más kultúr-növényeknek is, az úgynevezett nitrogén-gyűjtőknek, a kalászosoknak, kruciféráknak, kapásoknak és fűféléknek is nyitva van ez a forrás s azok merítenek is belőle és csak így magyarázható meg, hogy ezek a növények évtizedeken át, minden nitrogéntrágyázás nélkül egyazon földön termést adnak.

Lawes és Gilbert kerek 42 esztendőn át, minden műtrágyázás nélkül termeltek egy helyen búzát és a negyvenkettedik évben is kerek 10 métermázsá termést nyertek 1 hektárról. *Kühn* 21 éven át termelt kísérleti telepén rozstot nitrogéntrágyázás nélkül s a huszonegyedik évben egy hektáron 16·5 mm. szem és 40·5 mm. szalmatermése volt s ami a legmeglepőbb, a 21 év alatt a termések nemhogy csökkentek volna, hanem még inkább növekedtek. Pedig ez alatt a 21 év alatt *Kühn* a rozstermésben évenként 25—30 kg. nitrogént vitt el egy hektárról, tehát egy olyan mennyiséget, mely körülbelül 150—200 kg. Chili salétromban foglaltatik.

Honnan származik ez a nitrogén?

Azok a közettörmelékek melyekből a talajkéreg képződött, nitrogént nem tartalmaznak és elmalásuk, szétbomlásuk által keletkezettek oldható káli- foszforsav- és mészevegyületek, de semmiesetre se nitrogéntartalmú táplálóanyagok. A valamikor trágyázás által, vagy más úton a talajba került nitrogéntartalmú anyagok maradványai az angol kísérlet 42, a német kísérlet 21 éve alatt bizonyára régen fölhasználtattak már. A csapadékok, melyek pontos kutatás szerint 10—15 kg. kötött nitrogént juttatnak egy hektárra, szintén nem fődözik azt a szükségletet, melyet a *Kühn* féle kísérlet a rozstermésnél megállapított. Tehát még mindig hiány van.

A legújabb kutatások mutatták ki, hogy a talajban apró élőlények vannak, melyek mint a gumóbaktériumok a levegő szabad nitrogénjét asszimilálják vagyis nitrogéntartalmú vegyületté alakítják át. Ezek a mikroorganizmusok azonban a növénytől szabadon, a földben élnek s az általuk képzett nitrogéntartalmú anyagok később minden növénynek rendelkezésére állanak, melyeket azon a földön művelnek. A *Kühn*-féle rozstermés 25—30 kg. nitrogénjének túlnyomó nagy része a levegőből ered és ezeknek a talajorganizmusoknak segítségével nyeretik. De menjünk tovább. Nem tehető föl, hogy a rozsnövények az összes nitrogénmennyiséget fölvevők volna, ami ezek által az apró lények által évenként a talajban fölhalmoztatott. Tudjuk ma már, hogy ha a talajba salétrom, ammóniak, istálló- vagy zöldtrágya által 100 rész nitrogén kerül, a növénynek annak mindig csak egy részét veszik föl és értékesítik.

Maercker lauchstädti kísérletei szerint 100 rész salétromnitrogénből az 1-ső évben a cukorrépa csak 33 részt* vett föl, 100 rész zöldtrágyanitrogénből az 1-ső évben a cukorrépa csak 30 részt vett föl,

100 rész istállótrágyából az 1-ső évben a cukorrépa csak 10 részt vett föl az árpautónövény 3—4 „ „ „ „ „ 100 rész szemtrágyából az 1-ső évben a cukorrépa csak 7½ részt vett föl az árpautónövény 3 „ „ „ „ „

Lawes és Gilbert pedig megállapították, hogy istállótrágyával végzett kísérleteiknél ha az egész utóhatást figyelembe vették is, a trágyával a talajba juttatott nitrogénnek csupán 28½% át vették föl a növények. Hasonló eredmények mutathatók ki a nagy mennyiségűnél is. A természetben mindig csak egy részét találjuk meg a földbe juttatott nitrogénnek és ugyanez áll a levegőből a földbe jutott nitrogénnél is. Így *Kühn* úgy számítja, hogy a talajbaktériumok által földje évenként nem 25—30, hanem kereken 66 kg. nitrogénhez jut hektáronként. Hogy ez a szám teljesen megfelel-e az összes nitrogénmennyiségnek, azt itt nem fessegetjük tovább. Tény az, hogy ezek és más kísérletek bizonyossága szerint ugyancsak tekintélyes nitrogénmennyiséget nyer a talaj a benne levő baktériumok által a szabad levegőből, amit azután a kultúr-növények később fölvesznek.

Ámde *Kühn* és a többi kutató kísérleteiből kiténik az is, hogy ez a nitrogénmennyiség sohasem elegendő a lehető legnagyobb termés elérésére. *Kühn* salétrom és ammóniak használatával még minden évben tetemesen emelhet a termést s így a tizenegyedik évben ammóniak- és salétromnitrogénnel hektáronként 11 mm. szemmel és 17 mm. szálmával tudta fokozni a termést. Az a nitrogénmennyiség, melyre a mezőgazdasági kultúr-növényeknek a teljes termés előállításánál szükségük van, ezidőszert a talajbaktériumok által még csak részben nyer fődözetet.

A kérdés tehát ez: lehetséges-e ezeknek a kis élőlényeknek működését annyira fokozni, hogy a levegőből még nagyobb mennyiségű nitrogént vegyenek föl és halmozzanak össze a talajban s ez által a nitrogéntrágyázás korlátozását s talán megszüntetését tegyék lehetővé? Ennek eldöntése a mezőgazdaságra nézve a legnagyobb jelentőséggel bír és elvitathatatlanul *Caron* érdeme, hogy ezt a dolgot fölszinen tartja. Iratai a legnagyobb mértékben foglalkoztatják a gazdákat, s az optimisták egy új, nitrogénből kornak hajnalhasadását látják már. De vajjon lehető lesz-e a talajbaktériumok segítségével a levegőből az eddiginél nagyobb mennyiségű nitrogént nyerni?

Nos, nyersanyag bőven van. Abban a levegőoszlopban, mely 1 hektárra esik, kerek 80 ezer tonna nitrogén foglaltatik. Ez körülbelül oly mennyiség, mint a mennyit évenként a csilusalétrom és kénsavas ammóniak alakjában Németországba bevisznek.

Hogyan szerezzük azonban meg ezt a nitrogént?

Különböző javaslatok tételtek már ez iránt. *Caron* és vele mások a talajnak nitrogén-gyűjtő baktériumokkal való beojtását ajánlják. Ennek meg is van a lehetősége, mert *Winogradsky* és mások tisztán tenyésztették és kulturában szaporították ezeket a baktériumokat. De ennek a javaslataknak csak akkor lehetne eredményre kilátása, ha ezek a mikroorganizmusok hiányzanak a talajból. Csakhogy éppen ez a föltétel nincs meg. Mert ott találkozunk ezen apró lények életműködésének nyomaival a nehéz és könnyű talajon, a sötét és világos földön egyaránt.

Mit használhat az, egy olyan földbe, mely ezeknek az apró élőlényeknek milliárdjait foglalja magába, ojtás útján még néhány százezer vagy millió lényecskét bevinni?

Mindenesetre lehetséges, hogy a földben ezeknek a baktériumoknak száma idővel csökken. *Caron* kutatásai valószínűvé teszik ezt. De még ez sem ok az ojtásra. A baktériumok szaporodási képessége óriási nagy. *Büchner* szerint egy pálcácska 8 órán belül 20—30 millió új organizmust képes létrehozni. Tehát kevés csira is elég lenne a talajréteget velük újra benépesíteni, hacsak a körülmények fejlődésükre nézve kedvezőek. De ha nem kedvezőek, akkor az ojtás sem használ semmitse.

A nitrogénnel eszközölt kísérletek be igazolják a mondottakat és mutatják, hogy mily haszon nélkül valók rendszeren az ilyen ojtások. Nem azért, mert a használt preparátumok rosszak lettek volna, hanem mert a talajban már megvoltak az illető gumóbacilusok. Csak savanyú talajokban értek el az utóbbi időben eredményeket.

Állítólag nitrogén-gyűjtő talajbaktériumokat tartalmazó preparátumot hoztak az *alinitben* forgalomba. De a vele való kísérletek elég eredményteleneknek mutatkoztak. Az ojtás fölöslegesnek bizonyult és aztán — sehogysem akar sikerülni annak a beigazolása, hogy abban a preparátumban nitrogén-gyűjtő talajbaktériumok vannak. Mindenütt láthatók ezek, csak az *alinitben* nem.

(Vége következik.)

Dr. Gerlach.

Emberi ürüleből nyert szesz.

Dorning trachani lakos ez év kezdetén a német szabadalmi hivatalnál ily tárgyú szabadalmat jelentett be, úgyszintén eljárása a legtöbb kulturállamban szabadalmaztatott. Szabadalmának lényege abban áll, hogy legszárabb emberi ürülék száraz destillationnak alávetve, égethető gázokat és szeszt ad, mely teljesen megegyezik a burgonya- vagy tengeriszeszszel. Ily szesz készítése eljárás ez ideig teljesen ismeretlen volt, s nem annyira a szesz készítése a lényeg, hanem az a körülmény, hogy igen nagy hozamok érhetőek el, miáltal a szesz ára alaposan súlyedni fog. Kísérleteiből kiténik, hogy 1 kg. száraz ürüleből 225 l. égethető gázt és egy rendkívül bűzös kátrányt és 80 gr. szeszt nyert. Meyer ismételte ezt a kísérletet, de nem nyert ily nagy hozamot, de ezt az emberi ürülék összetételének, változosságának és a magasabb destillatio hőfokának tudja be. A szabadalmi hivatal által kiküldött bizottság azonban tényleg igazat ad *Dorning*nak. 100 kg. ürüleből 7 kg., illetve 9 l. alkoholt nyert. Ha tekintetbe vesszük, hogy 100 kg. burgonyából és 5 kg. malátából és élesztőből legjobb esetben 11·5 liter alkoholt nyerünk, úgy azt mondhatjuk, hogy igen nagy a hozam.

Ezen eljárás nagy hordereje elviházhatlan, abban az esetben, ha az ürüleket tonnaszámra feldolgozzatjuk; a gázok könnyen értékesíthetők, talán a kátrány és kokszerű maradékok is.

Eddigél hiányzanak még a nagyban való kísérletezések; nem ismerik egészen pontosan a szeszhozam ingadozásának igaz okát és így teljes hozzászámítások még kivihetetlenek. Mindazonáltal számos kérdésre már megfelelhetünk. Már most megállapítható, hogy 1 tonna emberi ürülék 250 m³ fűtésre és világításra szolgáló gázt ad. A gázok összetételéből, a melyeknek nagyobb a szénsav tartalma mint a közönséges világító gázé, továbbá az ürülék kémiai összetételéből, megközelítő pontossággal megállapítható a várható szeszhozam.

Számos kémiai elemzésből kiténik, hogy 8% szeszhozam a maximum. Igaz ugyan, hogy voltak olyan jelentések is, melyek 40%ról

* A föld fölötti termésben.

SÁRGA KRISTÓF fehérnemű és vászonraktárában Kolozsvárt, Deák-Ferenc-u. (Belközép) 3. sz.

A legnagyobb választékban és a legjutányosabb árban kaphatók:

Férfi, női és gyermek fehérneműk és harisnyák.

Különlegességek: dus választék minden kivitelű divatos férfi és női ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kezek- és finom zsebkendőkben.

Elvállal kiházasítási vagy magán szükségére kívánt mindenféle fehérneműk pontos elkészítését, kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem fordították.

Szönyegek minden fajtában és minőségben, u. m.: szalonn-, fal-, futó-, ágyelibe-, és pamlagszönyegek továbbá valódi **Linoleum** minden szélesség és nagyságban.

Amerikai önműködő ablak-függönyök (roletták) minden nagyságban kaphatók!

Valódi kósmárki lendamasztasztalmu 25° gyári áron alól kapható.

Várdi dr. Iseff-Éle. Kúli és Várdi ástó ruhák kaphatók. 1005.

beszélnek, de ez ellentmond a chemia alap-törvényének; az anyag megmaradási elvének.

Dorning e találmány financirozásához szükséges finanssoportot meg is találta és a nagyban való kísérletezés meg is indult.

Dorning eljárása óriási köz- és mezőgazdasági jelentőséggel bír. A városok tisztántartására a canalisatio egész más irányú lesz ezentúl, mint jelenleg. A nyert szesz, természetesen denaturálva, tisztán ipari célokra szolgál.

100,000 lakosú város évenként 4500 hl. szeszt produkálhatna, bele nem számítva, hogy egyszermind a világítás egy nagy részét is szolgálná. A mezőgazdaságot nagy veszteség érné, egyrészt az emberi ürülék, mint legértékesebb trágyaszor elvonatnék a földtől, másrészt a mezőgazdasági szessipar is nagy veszteséget szenvedne a verseny által.

Dr. D . . .

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ A burgonya degenerálódásáról. Egyetlen kulturnövényünknek sincs olyan számos válfaja, mint a burgonyának a mely körülmények között magyarázatát, hogy azok igen könnyen keletkeznek s éppen azért csekély állandósággal bírván könnyen is degenerálódnak. Sokan a burgonya gyors degeneráló képességét abban keresik és találják fel, hogy az ivartalan uton szaporítatik, azaz nem magról hanem gumóról. Ezen theorianak kétségkívül van alapja, azonban a degeneráció bekövetkezését gátló, jobban mondva lassító körülmények a gazda kezében vannak s csak azok helyes alkalmazására kell gondot fordítani.

Okszerű helyes termelése az első követelmény, a mely azon esetben lesz csak elérhető, ha termelésénél figyelembe vesszük azt, hogy vetőgumóul csak a legbővebben termő tövek termése használtassék, ügyelve arra, hogy azok az illető faj jellegét magukon viseljék. Sohasem tévesztendő szem elől az, hogy vetésre apró gumót ne használjunk, mert a közep-nagyságú gumók relative mindig nagyobb termést szolgáltatnak, mint az ettől eltérők, tehát a kisebbek vagy nagyobbak, továbbá, hogy a gumók csúcsrügyei mindig nagyobb termőképességgel bírnak mint az ezzel szemben levő köldök felőli rész. Vetésnél, ha az egész burgonyát vetésre akarjuk felhasználni, legcélszerűbb úgy eljárni, hogy a metszést hosszabban eszközöljük, úgy, hogy a csúcs rügyes részt lehetőleg mindkét rész tartalmazza.

Mindezek dacára a degeneratio mégis be fog következni, csak hogy nem olyan hamar és nem olyan váratlanul, mintha fenti követelményekre gond nem fordítatik, mert helyes és igényeinek megfelelő termelése gátló körülményül szolgál. Végül figyelembe veendő az is, hogy ha helyesen járunk el termelésénél s gondot fordítunk úgy a talaj megválasztására, valamint annak tápanyagtartalmára, a szerint várhatunk termelésénél megfelelő sikert, mert sovány talajon termelve minőségileg is romlik, a mi pedig már degenerálódás. Táperős talajt kíván, mivel úgy a foszfort, mint a nitrogént könnyen oldható vegyökként képes felvenni. Kötöttebb talajokon a szuperfoszfát és chilisalétrom alkalmazásával igen szép eredményeket értek már el, míg lazább talajokon e kettőn kívül a kálitartalmú trágyák alkalmazása sem kerülhető el.

+ A zöldtrágyázásról. A zöldtrágyázás

évről-évre nagyobb tért hódít s olyan vidékeken, a hol eddig alkalmazására nem is gondoltak, megbarátkoztak annak okszerű és helyes voltával. Belátják előbb utóbb mindenütt azt, hogy ha nem is rendelkezünk elegendő istállótrágyával, azon okkal móddal lehet segíteni. Zöldtrágyázásra csak a pillangós virágú növények termelése ajánlatos, mert ezek alkalmazása által a talaj, illetve a növények nitrogén szükségletét teljes mértékben lehet pótolni. A zöldtrágyában a talajnak nemcsak nitrogén, hanem humuszszükségletét is teljes mértékben megadjuk, a mi szintén fontos tényező, mer különösen könnyebb természetű homoktalajaink humusztartalma vajmi kevés s pótlásra gyakran rászorul. Természetesen az istállótrágya hatását a zöldtrágyázás hatásával szembeállítani nem lehet, mivel mi a zöldtrágyázás által a talajnak csak humusz és nitrogén szükségletét vagyunk képesek pótolni, míg ellenben az istállótrágya teljes trágya, a melylyel a talaj mindazon szükségletei pótolhatnak, a melyek a növények fejlődésére okvetlenül szükségesek. Zöldtrágyázásra a pillangós virágú növények választandók és pedig vöröslőhere, lucerna, bükköny, borsó, csillagfürt, baltacim, somkoró, stb. Természetesen az adott viszonyokhoz mérten más és más pillangósvirágú növény termelése lesz ajánlatosabb, a szerint, a mint az az illető vidék éghajlati és talajviszonyaihoz mérten ott a legjobban és legsikeresebben termelhető, mert a zöldtrágyázás alkalmazásánál egyik sarkalatos tényező az, hogy a zöldtrágyázásra használt növény nagy tömeget szolgáltatson. Ezen célnak elérésére soha sem lenne elmulasztandó a zöldtrágyául használt növények mesterséges tárgyakkal való megtrágyázása, a mi annyiban is inkább kívánatosnak mondható, mivel a zöldtrágyázás által éppen ezen két fontos növényi tápanyag, a káli és foszforsav nem, nyújtatik a talajnak kellő mennyiségben. Ezek alkalmazásával a zöldtrágyázás is teljes trágyává változik át, mivel minden fontosabb növényi tápanyagot tartalmazni fog, hatása sokkal szembetűnőbb, eredményei sokkal kielégítőbbek lesznek, bármely utóveteménye kedvező eredményeket fog szolgáltatni, ugy minőségre, valamint mennyiségre, mert a nitrogénnek a minőségre gyakorolt káros belátása a foszforsav által nagy mértékben csökkentve lesz.

EGYLETI ÉLET.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató-választmányi ülése.

Az „E. G. E.” igazgató-választmánya a nyári szünet előtti utolsó rendes ülését május hó 28-án tartotta meg.

Elnökölt: Cs. Szabó József elnök.

Elbadott: Tokaji László titkár.

Jegyzett: Éber Ernő s. titkár.

Jelen voltak: Br. Jósika Gábor alelnök, Nagy Dezső, br. Wildburg Aladár, Benkő Mihály, Péter Béla, Jakab László, Fodor Ferenc, Eöry Tivadar, Fekete Nagy Béla, br. Mansberg Sándor és I. Irsay József ig. vál. tagok.

Elnök az ülést megnyitván — a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri: Nagy Dezső, Benkő Mihály és Péter Béla tagokat.

Mult április hó 27-i ülés jegyzőkönyve felolvastatván — tudomásul vétetett.

Az április hónapi pénztári forgalomról szóló jelentés

11984 K. 47 f. áthozat és bevétellel,
2077 „ 12 „ kiadással és

9907 K. 35 f. maradvánnyal — tudomásul vétetett.

Előadtván a földm. miniszter 571. eln. sz. leirata, melyben — válaszul az agylet felterjesztésére — értesít, hogy a hatóságok és szaktestületek a külföldi gazdasági szaktudósítók szolgálatait közvetlenül igénybe nem vehetik — ülés a leiratot tudomásul veszi.

Egyleti titkár jelentést tesz a gyapjúértékesítés ügyében kiküldött bizottság működéséről s bejelenti, hogy idáig mindössze 37 mmázsa mosatlan rackagyapjúnak a budapesti aukciókra leendő beküldését helyezték kijátásba egyes gazdák s így az egy waggon felküldésének lehetőségére nincsen biztosítva. Többek hozzászólása után, tekintettel az akció iránt mutatkozó csekély érdeklődésre és a legutóbb kielégítően emelkedett mosatlan gyapjúárakra, a folyó évi aukciókra való mintaküldéstől a választmány eltekint. E tárggyal kapcsolatban elhatározza választmány, hogy a junius 8-i kolozsvári orsz. vásár alkalmára a hivatalos gyapjú mérleg felállítását a város polgármesterénél újlag megsúrgeti.

Előadtván az Erd. Magyar Közm. Egylet június 2-iki közgyűlésére szóló meghívása, választmány az egylet képviselőiben való megjelenésre felkéri: gr. Teleki Ádám, br. Bánffy Kázmér, gróf Bethlen József és gróf Mikes Kelemen tagokat.

Új tagokul bejelentettek: Gr. Haller Jenő és „A Kézdivásárhely és vidéki gazdasági egylet” — rendes tagokul. Tudásul vétetett.

Az egylet védnöksége alatt álló Erdélyi Kereskedelmi Társaság ügymenetének és számadásainak felülvizsgálására, illetve ellenőrzésére igazgató-választmány kiküldi: Lészai Ferenc, Benkő Mihály és Gyárfás Benedek tagokból és Bocsány László egyll. pénztárnokból álló állandó bizottságot.

Több tárgy nem lévén — elnök az ülést bezárja.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden száma legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Pünkösd.

Újra egy határkö. Ma kezdődik a nyár. Nem a hivatalos, nem a kalendáriomok nyara, hanem a valóságos, a minden évben várt, gyümölcsérlelő és kalászfakasztó nyár. Mindnél szebb és mindnél féltőbb szaka az évnek.

Lesz-e termés és milyen lesz az aratás — most fogjuk megtudni. Csendes, áldó eső, palántát növelő meleg sugár, enyhe langyos szellő, vagy hosszas esőzés, szélvihar, jégeső és rohanó árvíz lesznek-e az izzó évszak gyakoribb vendégei — ki tudja előre!

A föld megmunkálására, a mag elvetésére — csak kerül idő. Ha ma nem, holnap — elvégzi a gazdaember az ő mezei

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám, a hová a rendelések és mindennemű kérészköndések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzőke lapunk minden számában található!

dolgot. De hogy a mag miként kél ki és hogy a feltörekvő gyöngé fűszálból lesz-e az imádkozók számára mindennapi kenyér — azt még csak a teremtő tudja s a forró nyár mutatja majd meg.

Ünnep van mindenütt, szentlélek ünnepe. Egy fensőbb lélekből elküldött áhitat ül mindnyájunk lelkén, mindnyájunknak szíven. Imádkozni megyünk magas templomokba. Elcsitúl a bánat, elhallgat a kétely, szelid derű vonja be a kedélyeket, ünnepel a koldus, ünnepel a gazdag, mindnek kijár ma a mindennapi kenyér.

De a mi ünnepünk, a mi megnyugvásunk lehet-e ily boldog? Annyi sok esztendő megpróbáltatása hagyja-e a gazdát örülni Pünkösödnek?

Jöjj el miközénk is termékenyítő szentlélek, túl a templomokon, ünneplő házakon, terjeszd ki áldásod termő földjeinkre, földmivelő népünk keze munkájára!

— **Komlós-közgyűlés.** A segesvári komlótermelő szövetkezet e hó 28-án Segesvárt, a vármegyeház termében dr. *Béldi* László főispán elnöklété s a tagok élénk részvétele mellett évi közgyűlést tartott. Meghallgattatván *Waedt* Rezső ügyvezető évi jelentése, tudásul vétették, hogy ez évben kiépül a komlósásárcsarnok s annak megnyitását szeptemberre tűzték ki. A választmány által javasolt s tervbe vett országos komlókiállítás elhatározták s ezt Segesvárt, az új vásárcsarnokban fogják rendezni. Komlósásárok állandósítása is helyben hagyatott, ez alkalommal megbeszélte Friedrich jószágigazgató eszméje, hogy a segesvári komlópiacra érkező magyar sörgyárosok részére komlóaukciók rendeztessenek, a kivétel a választmányra bízott. *Csérer* szaktanár azon terve, hogy a gazda és sörgyáros közti hitelviszonyok rendezése is előmozdítottassék — elfogadtatott. Elhatározták még, hogy az értékesítési időnyben a szövetkezet komlópiaci tudósításokat fog kiadni minden héten. A gyűlésen többek között jelen voltak még: Somogyi J. alispán, Orosz Lajos cs. és kir. kamarás, Teutsch B. János, Ábrahám Lajos, Somogyi Albert közigazd. előadó s a földmivelésügyi miniszter képviselőjében: dr. Ferdinándy Bertalan min. titkár és Bartók Géza felügyelő.

— **Az állatorvosi titkos gyógyítószerek ellenőrzése.** A földmivelési miniszteriumban f. hó 19-én Nemeskéri Kiss Pál államtitkár elnöklésével ankét volt, a melyen részt vettek a miniszterium állattenyésztési, lótenyésztési és állategészségügyi szakosztályai, az O. M. G. E., s az állatorvosi főiskola képviselői. Az ankét összekívására okot az O. M. G. E.-nek és az állatorvosi főiskolának beadványai szolgáltattak, a melyekben az állatorvosi titkos gyógyítószereknek ellenőrzését sürgetik. Az állatorvosi főiskola beadványa konkrét javaslatokat is tartalmaz ez irányban. Az értekezleten jelen voltak egyetértőleg oda nyilatkoztak, hogy az e téren fölmerült nagy visszaéléseknek határt kell szabni s mindazok a szerek, a melyek az állatok egészségére károsak, vagy a melyek értéktelenek, a forgalomba hozatal alól tiltassanak el. Csakis oly szerek forgalomba hozatalára adassék enge-

delem, a melyekről a vegyi vizsgálat kiderítette, hogy az állatok egészségére káros anyagot nem tartalmaznak és gyógyítási célokra alkalmasoknak bizonyultak. Megvitatta továbbá az értekezlet az O. M. G. E.-nek ama beadványát, a melyben az ojtóanyagot termelő intézeteknek állami ellenőrzés alá helyezését kéri. Az ojtóanyagok nem eléggé gondos előállítása ugyanis nagyon gyakran csak terjesztője, nem pedig ellenszere szokott lenni a ragályoknak. Az értekezlet egyhangulag a mellett foglalt állást, hogy az állami ellenőrzés alá helyezés okvetlenül szükséges.

— **Az országos oselédpénztár gyarapodása.** Király János, Bogyoszló község jegyzője oly lelkes tevékenységet fejtett ki a gazdasági munkáspénztár körül, hogy a működése körébe tartozó Bogyoszló, Némethi és Potyond községekben 187 tag iratkozott be a pénztárba, a beiratkozott tagok sorában hatvan nő van, ki valamennyi nyugiját biztosította a pénztárnál. A pénztár erősödését különben élénken tanúsítja az a körülmény, hogy *nap-nap mellett kétszázon felüli tag iratkozik be* valamint az is, hogy a *pénztár rövid fennállása ellenére 3200 esetben osztott segélyeket és a segélyezés összege a 250 ezer koronát meghaladja már!*

— **Csehek a magyar liszt ellen.** A cseh lapok fölhívást közölnek, melyet a közönséghez intéztek az „országos mezőgazdasági tanács” cseh szakosztálya, a „központi mezőgazdasági egyesület”, a „cseh-morva molnár-egyesület”, a „cseh sütőmesterek központi egyesülete” és a „cseh molnárok elárúsító szövetkezete”. Az aláírók a cseh közönséget szólítják föl, hogy foglaljon állást a magyar lisztnek Csehországba való bevitele ellen és kövessen el mindent, hogy a bevétel megakadályoztassék. A fölhívás többek közt a következőket mondja:

„A világversenyt természetesen sem meg nem szüntethetjük, sem meg nem változtathatjuk, de a magyar versenyt igenis határok közé szoríthatjuk s az eredmény felől is biztosak lehetünk, ha csak a fogyasztó közönség nem vonja meg tőlünk hathatós támogatását. A molnárok, pékmesterek s mezőgazdák körében kedvező előjelek között megindult kezdeményezés is a fogyasztó károsodása nélkül eredményel fog jární. Legfőbb ideje, hogy az összes tényezők csatlakozzanak a magyar lisztbehozatal által okozott megsemmisítő verseny korlátozására irányított törekvéshez — Harc lesz ez a verseny ellen, amely anélkül, hogy a fogyasztásnak használna, mezőgazdaságunknak, iparunknak és kereskedelmünknek kimondhatatlan károkat okoz és milliónyi öszszégeket visz Csehországból Magyarországra!” A felhívás a következő szavakkal végződik: „Szervezkedésünk a legmesszebbmenő társadalmi támogatásra szorul. Anyagi támogatást, gazdasági áldozatokat nem kérünk. Nem tőlkéröl van szó. Termékeinkért egy fillérrel sem kérünk többet. Csak a hazai termelés támogatására kérünk erkölcsi támogatást!”

Nos, ez orvtámadás ellen bátran fölvehetjük a harcot; a retorzió eszközei a mi kezünkben van a fegyverekkel együtt. A magyar lisztnek versenyképessége önmagában van meg. De minthogy a magyar liszt ellen megindított akció komolyságában nincs okunk kételkedni, legfőbb ideje, hogy *mi is gyors és erélyes repressziórol gondoskodjunk.* A megindult és következményeiben veszedelmessé válható akcióval szemben mulaszthatatlan

kötelességünk harcot indítani a cseh sörök ellen, a melyekkel Magyarországot valósággal elárasztják. A harc eredménye nem lehet kétes. A csehek a magyar lisztre rá vannak utalva, még ha drágább is, mint a cseh liszt. Ellenben mi a cseh sört, tekintettel budapesti söreink kiválóságára, valamint tartalmas és izletes voltára, ugyancsak nélkülözhetjük. Csak egy kis hazafias kötelességről van szó. A *pilseni, ó-brünni, budweisi, steinfeldi, pilseneti* és egyéb cseh sörök semmivel se jobbak a magyar söröknél. Önmagának is szolgáltatot tesz az, aki cseh sör helyett magyar követel, de immár egyenesen hazafias követelmény is ez.

— **Vetések állása az Aranyos mentén.** Korai búzák szépek, késői vetések gyengék, rozs silány; málé vetések szépek, a kapálás folyik; de a korán vetett málé nem kelt ki, újból kelle vetni. Zab és árpa kielégítő; kerti és hűvelyes vetemények szépek, — gyümölcsből alma és körtve jó termést ígér, — szilva, meggy, barack és dió semmi sem lesz, a tavaszi fagyok tönkre tették néhol még a fákat is.

Z. K. E.

— **A gazdaközönséget érdeklő elvi jelentőségű határozatok.** 1. Gőzgéppel vízfecskendő felállítására nélkül való csépléssel elkövetett kihágás miatt indított ügy elbírálása a közigazgatási hatóság jogkörébe tartozik (28.917 I. M. sz.) 2. Ismeretes, hogy a törvény szeptember és októberben kiveszi a vetőmagot a zálogolás alól. Egyik erdélyrészi törvényhatósági bizottsághoz felebbezés érkezett hogy a vetőmagnak jelzett gabonát lefoglalták és pedig augusztus havában. A pénzügyigazgatóság a foglalási dátummal igazolta a foglalás jogos voltát, mert csak szeptember és októberben nem szabad a gabonát lefoglalni. Ennek ellenében a közigazgatási bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a törvény szelleme a vetőmagot akarta a foglalás alól kivonni s azt *semmikor* sem szabad zár alá venni. 3. Erdőtulajdonos a saját erdejében termelt tűzifa elárúsítása után III. oszt. kereseti adóval meg nem róvható (18,750 K. b.)

— **A méz valódiságának megvizsgálása.** A méz valódiságának megvizsgálása, illetőleg megállapítása céljából a szász tartomány mezőgazdasági kamarájának hivatalos lapja a következőket ajánlja: Melegítsünk egy üvegben hat evőkanál alkohollal összekevert mézet s rázzuk fel erősen ezt a keveréket. Ha a méz nem valódi, úgy csakhamar fehér lerakódás fog az üvegben képződni, míg a valódi virág-méz teljesen felolvad és semmi üledéket nem hagy hátra; a méz színe a felhasznált növények s a növények talajának minősége szerint változik. A fehér herevirág-méz s az ákácvirág-méz majdnem tiszta fehér, a hársfaméz sárgászöld, a buzavirág-méz zöldes, az esparsetteméz aranybarna, a mezeivirág-méz barna, sőt néha sötétbarna. A kísérlet egyszerűségénél fogva minden nehézség nélkül véghezvihető és költségei egészen jelentéktelenek.

— **Mikrosol fertőtlenítő szer gazdasági üzemek részére.** Gazdasági körök kivétel nélkül kedvező ítéletet igazolják, hogy Lutz Ede és Társa pozsonyi festékgyárosok által előállított Mikrosol tejszórószer, szeszgyárakban, pincehelyiségekben, lakóházakban, istállóknak stb. az oly kellemetlen penész- és gombaképződések, fátállás, fagombák és dohos levegő megszüntetésére rendkívül hatásosnak bizonyult. Mikrosol penészkezelés ellen való erős hatásánál fogva, az ezek okozta nedvességet is eltávolítja. — Tehát elég alkalom kínálkozik ezen, a valódi szükségletnek megfelelő gyártmány alkalmazására, annál is inkább, mivel feloldozása nagyon egyszerű. Egyébként mindenkinek szívesen szolgálnak bővebb felvilágosítással a Mikrosol egyedi előállítását: Lutz Ede és Társa, festékgyárosok, Pozsony. (1036. II.)

Oberurseli Mótorgyár Részvénytársaság, Oberursel

MAJNA-FRANKFURT MELLETT.

Iroda és mintaraktár: Bécs, VII., Lindengasse 7.

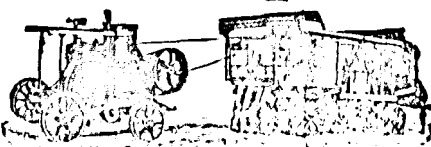
1077.

LEGJOBB ÉS LEGOLCSÓBB HAJTÓERŐ

a „GNOM” benzin-petrolin-motor-mozgony.

3000-nél több üzemen. — Könnyen kezelhető.

Villanyos gyújtással. — Ok. gépész felesleges.

Motor-Loconobile.

Költségvetés, tervek és egyéb felvilágosítás

ingyen és bérmentve.

Magyar levelezés.

Magyar levelezés.

THOMAS-SALAK

a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya az összes kalászosok és kapások alá, valamint a rétekre. Hatása éppen oly gyors, de tartósabb, mint a szuperfoszfáté. Ezen kitünő műtrágyát úgy a foszforsav, mint citromsavban oldhatóság és porfinomság szavatolása mellett pontosan és lelkiismeretesen szállítja.

Kalmár Vilmos BUDAPEST, VI., Teréz-körút 3.

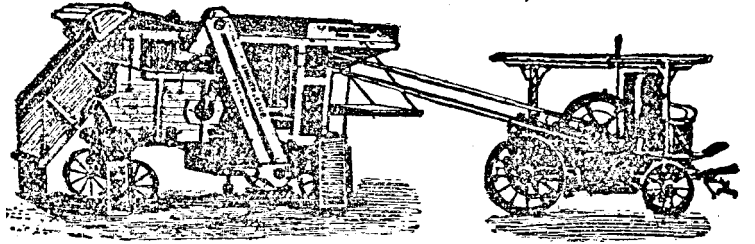
a Thomassalakgyárak, Berlin, vezérképviselője a magy. korona országainak területén. 1130

Óvakodjunk a hamisításoktól és csakis csillag

védjeggyel ellátott zsákokat vegyünk át.

Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

DÉNES ÉS SUGÁR BUDAPEST,

V., Lipót-körút 17. szám.

ÁLLANDÓ MOTOR-KIÁLLÍTÁS 1151

benzin-, spiritus-, petroleum- és generátorgáz-motorokban minden rendszerű

bel és külföldi gyártmányok fekvő- és álló-szerkezettel.

Locomobiljaink cseplési célokra a legalkalmasabbak és elismert legjobbak csekély súly, könnyű kezelés, állandó készenlét az üzemre b-nzinfogyasztás 3-5 fillér óránként és lóerőnként.

Teljes malomberendezések. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Calderoni és Társa Budapest, Váci-utca 1.

Aneroid légsúlymérők, higany légsúlymérők, (Hygrométerek, nedvmérők), Lambrecht-féle polyméterek, Thermohygroscopok és időjelző készülékek (Weller-telegraph), esőmérők, maximal-minimal hőmérők, melyeken leolvasható a volt leghidegebb és legmelegebb, valamint a jelen hőfok. Zivatarjelző hőmérők, vilamos fagyjelző hőmérők, szoba hőmérők, melegágy hőmérők, kazal hőmérők, pincze hőmérők széles beosztással, keverék-hőmérők.

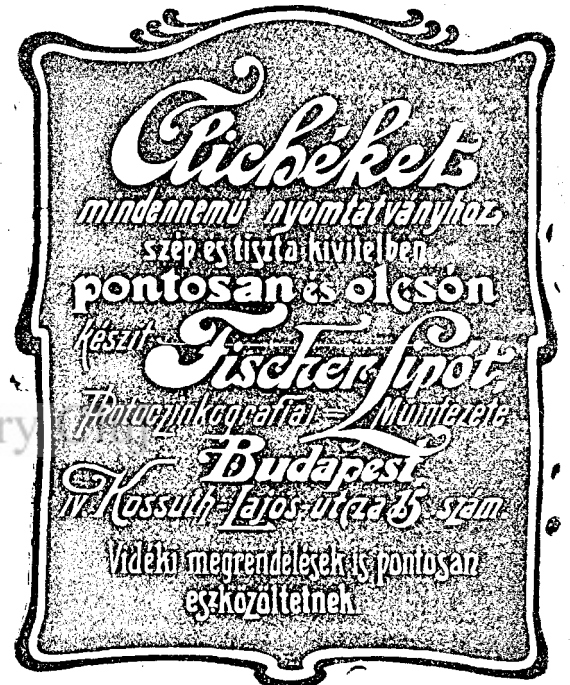
Burgonya-mérlegek és gabona-mérlegek, Must-, Bor- és Pálinka-mérők; hitelesített szesz-mérők, hitelesített cukor-mérők,

Alambic Salleron készülék a bor szesztartalmának meghatározására.

Földmérő műszerek, aczélmérő szalagok vaskereszten, Mérő-láncok rectificatióval, szög-tűző korongok, szögtűkrök, léptékek és rajzszerek.

Tábori, vadász és színházi látszóvevek, Zeiss, Busch és Goerz-féle prismás távcsövek, Szemüveg és orrosíptetők és védőüvegek, Fényképezési készülékek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 1150

1011

Mótor-benzint

minden fajsúlyban és mindennemű motorhoz alkalmasat jutányosan szállít a

Kőolajfinomító-gyár Részv.-társ.
brassói gyárából.

Megrendelések a brassói irodába intézendők.

Benzin adómentességére vonatkozó eljárást illetően, a kellő felvilágosítás ugyanott készséggel megadatik. 1032.

Birtokok eladó!

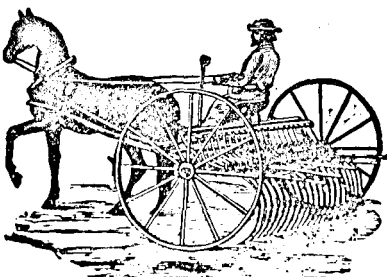
Bánáiban 1750 holdas házilag kezelt birtok szép kastélylyal, felszereléssel 275.000 frt. — A fővárostól 4 órányi távolságra 500 holdas I. rendű szántó, jobb föld még Békésben sincsen, 8 szobás urilakkal 120.000 frt. Törlesztéses kölcsön 55.000 frt. Gyorsvonat helyben. — Nagyvárad vidékén 500 hold 55.000 frt, vasút-állomás a tanyán. — Zalában 200 hold, 5 perc a vasúttól, 25.000 frt. — Nógrádban 600 holdas birtok 7 szobás urilakkal, teljes felszereléssel, függő terméssel, 60.000 frt. Törlesztéses kölcsön 32.000 frt. — Kassa vidékén 500 hold házilag kezelve 55.000 forint. Bank-kölcsön 35.000 frt. — 1000 holdas birtok a főváros

közeliében, urilak és gazdasági épületekkel mintaszerű házilagos kezelésben, holdankint 230 frt. — Ugyanitt 750 I. rendű fekete talaj, a vidéken a legjobb birtokok közé tartozik, fényes úri kastélylyal. — Hontban 300 holdas, mintaszerűleg kezelt és felszerelt birtok, csinos urilakkal, felszereléssel, cukorrépatermeléssel, függő terméssel, 60.000 frt. — A fővárostól vasúton 1 órányra 100 hold I. rendű fekete kötött talaj, szép úri belsőséggel 30.000 frt. — Kisebb és nagyobb birtokok, nyaralók 10, 20, 50 holdas szántóföldek eladásra bejelentve vannak. Bővebbet 1148.

„La Confidentia“ intézet

hatóságilag engedélyezve, alapított 1877.

Budapest, VII., Garai-tér 14. (Válaszbélyeg)

KÜHNE E. hazánk legrégebbi **MOSONBAN** gazdasági gépgyárában

Alakult 1856-ban. — elismert gondos kivitelben kaphatók: — Alakult 1856-ban.

czukorrépa-, kukorica- és burgonya-míveléshez

legalkalmasabb és legújabb szerkezetű

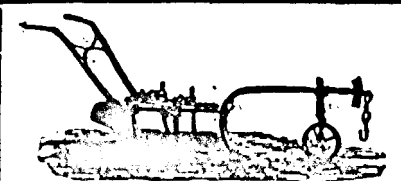
kézi, egy és többsoros fogatos kapálóeszközök és töltögetők.

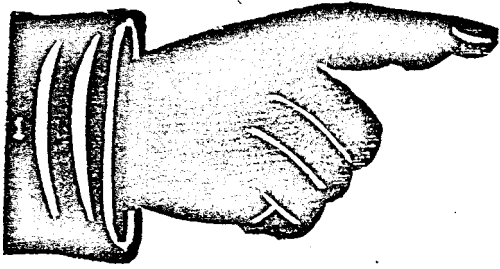
LÓGEREBLYÉK különféle szerkezetben. — FŰKASZÁLÓ és ARATÓGÉPEK lényegesen leszállított árban. 1099

Bevált hirneves „MOSONI DRILL“ tolókerekű sorvetőgépek, közl- és járgányos cséplőgépek; különféle szerkezetű egy és többvasú ekék, szántóföld- és rétboronák, mindennemű talajművelő-eszközök dús választékban.

Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 57/a sz.

Erdélyrészt kiz. képviselő: az „Erdélyi Kereskedelmi Társaság“-nál (Kolozsvár, Petőfi-u. 7.)

Vizák János

ajánlja

„ismétlő-
szalmarázó“-ját

mélyen leszállított áron. Nagy uradalmaktól nyert bizonyítványok igazolják, hogy bármely cséplőgépnél alkalmazva — árpa, zab, búkköny-nél naponta 3-4 métermáza; búzából, rozsól 50-100 klg. taaarítható meg.

Ezen szerkezet minden géphez méret után készülhet és így raktáron nem tartható, kérem az esetleges megrendeléseket mentől előbb megtenni.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

1119.

C z i m:

VIZÁK JÁNOS

VII., ROTTENBILLER-UTCA 26. SZ. AJTÓ 1., BUDAPESTEN.

Nagy János

kőfaragó üzlete

Kolozsavrt, temető balsarok.

Márvány, granit, syenit stb.

sirkőgyár.

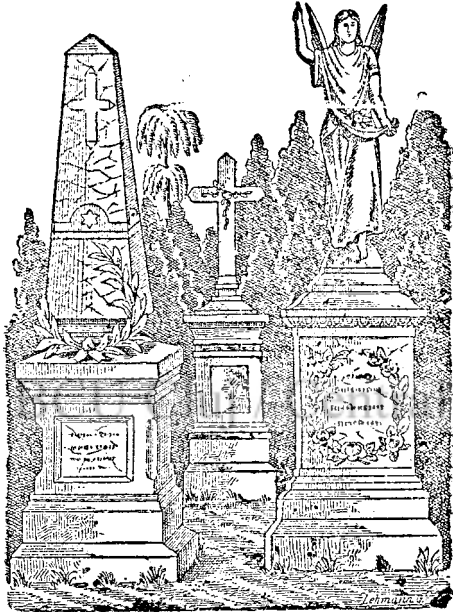
300 darab sirkő minden időben raktáron. Butor-márvány és granit-asztallapok. A nagy készlet miatt mindenben leszállított árak!

„Saját márvány- és közönséges mész-kő-bányák.“

Elvállal mindenféle kőfaragó munkákat és durva kövek szállítását is.

Legolcsóbb árak! 1143

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Mikrosol

a legjobb és leghatásosabb szer

f a g o m b a,

falmállás, nyálka és penészgomba, valamint ezek okozta nedvesség és dohos levegő ellen.

Szagtalan, nem maró, nem fest.

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak körében a legjobban bevált. — Kitűnő bizonylatok.

Egyedüli gyárosai:

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

1036. II.

Legnagyobb választék mindennemű kalapokban;
legújabb szalmakalapok!

Uri divatüzlet Kolozsavrtt!

Férfi fehérneműek! fehér és színes ingek; turista háló ingek; fehér és színes lábravalók; divatos gallérok és kézelők.

Ujdonság zsebkendőkben.

Férfi és női harisnyák.

Fehér és színes mosható mellények. Sport sapkák és Tennis kalapok. Elegáns hazai gyártmányú férfi cipők.

Mindenféle bőr és szövött keztyűk.

Férfi és női esőernyők, férfi napernyők és izléses sétabotok drbja 20 krtól 15 ftig. Utazó bördők, táskák, a fürdő idejére utazó ruha-kosarak.

Pénz-, szivar- és cigaretta-tárcák, angol és Solingen zsebkések; ruha-, haj- és fogkefék, illatszerek és szappanok.

Sándor Ágoston és Társa

Mátyás király-tér.

1135

Nyakkendőkben legnagyobb választék!

Utazó czikkék, plaidok, plüschtakarók!

Nyári Loden-kabátok, gummi eső-köpenyek!

HERMANN E.

Varrógép és kerékpár nagy raktára

Kolozsavrt, Egytem-utca 6.

Ujjonnan berendezett mechanikai műhelyemben minden mechanikai javítások olcsón, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

VARRÓGÉPEK!

Egy valódi családi Singer varrógép himzőkészülékkel ellátva 30-50 ftig. Egy karikahajós 65-80 ftig. Egy Central Bobbin 86-90 ftig. Eredeti Hove C. Wheeler & Wilson D. 12, Manufacturing & C. New-York, Balkara Cylinder stb. A varrógépek kedvezménye: Heti vagy havi részletfizetésre is vásárolhatók.

Gépeimért 10 évig felelek.

Egy új kerékpár angol villával 70-90 ftig. Kerékpár köpeny 4-6 ftig. Kerékpár tömlő gumi 2 ft 30 krtól 3 ftig. Kerékpár csengő 35 krtól 1 ft. 50 krig. Kerékpár acetillen lámpa 2 ft. 50 krtól 5 ftig stb.

Csakis készpénzért.

1109

Bajor I.
angol férfi-szabó műtermében
KOLOZSVÁRTT,
Wesselényi Miklós-u. és Mátyás király-
tér sarok, Hintz-ház, bejárat Wesse-
lényi-u. felől — a legújabb minták
szerint és legjobb szövetelekből r ná-
kívül Jótányosan vállalatunkból r ná-
és díszítőernyők, valamint
sport, vadász és
gazdasági ruhák!
1120

HIRMANN FERENCZ rézárugyár

Budapest, VII., Csányi-utca 9.

Készít kifogástalan szerkezetű toló és körtorgó bor-szivattyukat, bor és sörcsapokat, szabadalmazott pontosan adagoló szénkéng fecskendőt, mindenféle szerkezetű permető alkatrészt, légnymásu sör-kimérő készüléket és sörszivattyút, hordózáradat, valamint a pincegazdászathoz szükséges összes rézalkatrészeket, ugyisint mindenféle öntvényeket stb.

Alapítva 1880.

1118.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Taufer Dezső

Vaskereskedése Kolozsavrt,

Takarékpénztár épület Mátyás király-tér 8. New-York szálloda átellenében.

Távbeszélő 181.

1108

Nagy raktárt tartok mindennemű épület- és butor vasalásból, szerszámokból, konyhafelszerelések, gazdasági eszközök, rudvasak, mindennemű lemezek, sodrony és kovácsolt szegek, gépszijjak, mindennemű tömitések, fedélpapiros, fonott menyezett-nád. Gyors és pontos kiszolgálás.

— — — Előnyös árak! — — —

É r t e s í t é s.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy asztalos műhelyemet a Sörház-u. városi épületből Malom-utca 10-ik szám alá

(Benigni-ház) helyeztem át és azt tetemesen megnagyobbítottam. Elválllok mindenféle butorok készítését a leggyorsabbtól a legszebb kivitelig. Üzleti portálók és berendezéseket olcsó áron. Butor javításokat gyorsan és pontosan eszközölök. — A n. é. közönség to-

vábbi szives pártfogását kérve vagyok.

1124.

Hazafias tisztelettel **Klein Izsák**
asztalos.

Üzleti állványok folyó métere 5 frittól kezdve.

Eladó fajbaromfi és tojás!

Emdeni gunárok darabja 12 kor.
Bronzpulyka-kakasok „ 10 „
Pekingi kacsák „ 6 „

Tojás.

Emdeni lud tojás drbja 100 fill.
Bronzpulykatojás „ 80 „
Pekingi kacsa tojás „ 40 „
Plymouth tyuk tojás „ 20 „
Langshan tyuk tojás „ 20 „
Erdélyi fehér kopasznyaku tyuk tojás drbja 20 fillér.

Beszerezhető az **Uradalmi Intézőség**nél
Kendi-Lónán. 1079.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.
Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával . . . . . 400.000— K.
Alapítványok . . . . . 1268.120— •
Tartalékok . . . . . 190.400-30 •

Összesen 1,858.520-30 K.
Első évi felesleg 90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díj-arányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kapta c.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

1013

az igazgatóság.

„Kristály”

gőzmosó intézet Kolozsvárt,

a vasuti indóház átellenében.

Telefon szám 500.

A mai kor legújabb gépeivel felszerelve, gőz- és villanyerőre berendezve, **mos, vasal** női és férfi fehérneműeket **gyorsan**, a legszebb kivitelben, mintha csak új volna.

Vidéki megbízások legpontosabban eszközöltetnek.

Felvételi helyek: **Kolozsvárt Laskai Ferencz és fia, Kossuth L.-u 7.**

Vidéken: Maros-Vásárhelyt Volster Kálmán, Gyulafehérvárt Weisz Dezső és társa utóda, Deésen Papp Jenő, Ludason Altmán Jakab, Zilahon Gerő Antal és Társa, Beszterczen Tabovics Sámuel, Déván Szócs József kereskedők. 1107

Fehér Miklós gépgyár részvény - társaság

Budapest, V. ker., Külső Váci-út 80. szám. 1076.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült mezőgazdasági gépeket, továbbá saját gyártmányu különböző gazdasági gépeit!

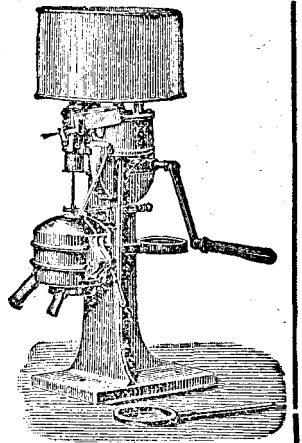
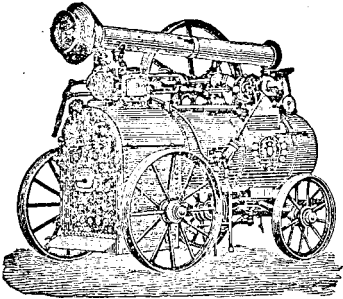
Csere üzletek köttetnek!

Használt és javított lokomobilok és gőzcséplő gépekben az ország legnagyobb raktára.

TEJFOLÓZÓ GÉPEK és teljes tejgazdasági berendezések.

Szakszerű fölvilágosítás és árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Erdélyi összes vármegyékben cégünket **Wessel Leó** képviseli, Kolozsvárt, New-York szálló.

Szives tudomásul!

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy a **Deák Ferencz-utca 40. sz.** alatt levő nagy **posztó- és gyapjuszövetáru-raktárunkban** a nyári idényre a napokban **ujabban érkeztek**

férfi és női szövet-ujdonságok.

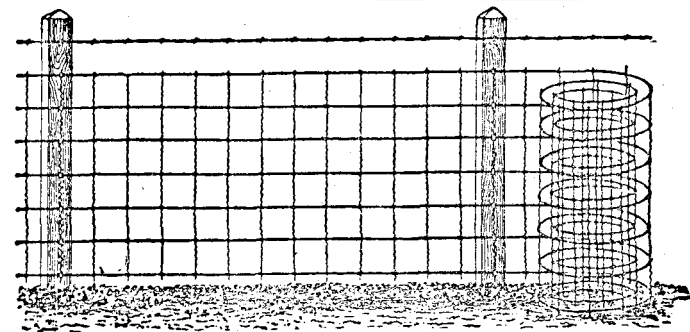
Bátorkodunk ez uton is meghívni a n. é. közönséget az **ujabban érkezett és dúsan felszerelt szövet-áruraktárunk** megtekintésére, melyben a legdivatosabb és legfinomabb **hazai, angol és brünni** gyártmányu szövetek vannak szép minőségben és nagy választékban.

A n. é. közönség szives pártfogásáért esedezik

Moskovits Berta örökösei

Zauderer, üzletvezető. 1140

BÁMULATOSAN OLCSÓ KERITÉSEK.

mint a legcélszerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot, mely előnyeinél fogva fölülmul minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a szőlő- és mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnyei: Olcsóság; 1 m. magasságu tekercsekben a következő áron kapható: 1037.

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):

körülbelül 5 centiméter lyukbősséggel:

Sodronyvastagság: 1'2 1'4 1'6 1'8 2'00 mméter
Ár méterenkint 40 45 55 60 65 fillér.

Gzelszerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolását is meggátolja; felső és alsó szélei pedig tüskések, tehát az átmaszást megnehezíti. A fonat csavart szálai — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, miáltal nagy az ellenálló képessége; a keresztirányban pedig hullámosak, a szálak összecuszasza ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kézvel meghuzva, egyszerűen a faduczkokhoz szegezendő horganyozott kettős szegekkel, a fonat sima és feszes marad. Nagy előnye a fonat feszsége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét fölérőszíthető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. Feszítő sodro-

körülbelül 3 x 5 centiméter hosszukás lyukbősséggel:

Sodronyvastagság: 1'2 1'4 1'6 1'8 2'00 mméter
Ár méterenkint 50 60 70 80 95 fillér.

nyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tüskés sodronyt alkalmazva, a kerítés tetszés szerint megmagasítható. — A tüskés sodrony méterenkint ára 6 fillér.

Számos elismerő levél áll rendelkezésre.

Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi sodronyfonatot mindenféle czélokra; csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat vaskeretes sodronyfonat és kovacsolt vasból. Föld- és kavicsrostákat, magtár-ablakrostályokat, ökrös-szárkarakat, szikrafogókat, szőlőbogyozó rostákat, borszűrőket, cseplő-gépekbe való gabonaosztályozó-hengereket stb.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

HAIDEKKER SÁNDOR

= sodronyszövet-, = fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII., Üllői-út 48. sz.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott

Hungária sodronyfonatát,

HUBERT J. E.

pezsgőbor-pinczéi

POZSONY.

Különlegességi jegy:

GENTRY-CLUB a budapesti orsz. kaszinó pezsgője.

Kapható minden jobb vendéglőben és kávéházban.

1069.

== A párisi világiállításon ==
GRAND PRIX
 == a legnagyobb kitüntetés ==

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

== BUDAPEST, V, Váci-körút 32. szám. ==

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült

4, 6, 8, 10 és 12 lóerejű gőzcséplőkészleteit, 14, 16 és 20 lóerejű compound locomobiljait

„MILLENNIUM” legújabb szerkezetű fűkaszáló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeit, továbbá: aczelöntésű ekefővel ellátott ekéit és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

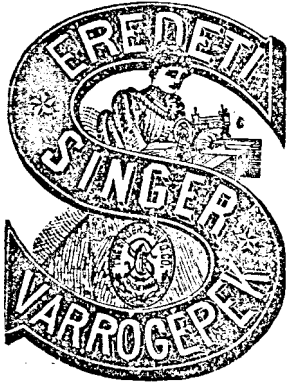
Erdélyrészi képviselő: Wessel Leo. Kolozsvár, New-York szálloda.

Páris 1900. Grand Prix! (328. sz.) Páris 1900. Grand Prix!

Eredeti Singer-varrógépek házi használatra

és minden ipari célra.

Nagy tartósság! Egyszerű kezelés! Magas szolgáltatási képesség!

Ingyenes oktatás a divatos műhímzésben is. — Varrógépekhez való elektromotorok minden nagyságban. Különleges varrógépek zsákvarrásra, zsáktömésre, zsákfoltozásra és szegésre. Erőhajtány berendezések a legújabb és legbeváltabb szerkezetben.

Temesvár
1891.
Aranyérem!

Singer Co.

Debreczen
1894.
Arany oklevél.

varrógép részvénytársaság,

Kolozsvár, Jókai-utca 3. 1132

Brassó, Kapu-utca 23. szám. Maros-Vársárhely, Széchenyi-tér 55. szám. Agrár bank-épület. N.-Szeben Vasút-utca 5. sz.

Beocsini Cémentgyári Unió

== Redlich, Ohrenstein és Spitzer. ==

Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállítás egyedüli diszoklevél cémentgyártásért és számos más kiállításon első díjak.

Gyárak:

BEOCSINBAN

Szerémmegye

Pétervárad mellett.

Iroda:

BUDAPEST,

V. kerület,

Alkotmány-utca 10.

ÉVI GYÁRTÁSI KÉPESSÉG:

800.000 mm. portlandcément, 800.000 mm. románcément.

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a keleti dunatartományokban a legnagyobb és legkényesebb építkezéseknél kitűnő sikerrel kipróbált gyártmányait, akármely — vasuti vagy hajóállomásra szállítva: —

Gyorsan vagy lassan kötő román-cémentet és mesterséges portland-cémentet, valamint homlokzat-diszítésnek és öntvényeknek nagyon alkalmas cémentet, szép és egyenletes színben.

JÓTÁLLÁS:

A normaliaknál 50%-al nagyobb húzási és nyomási szilárdságért.

Egyenlő súlyú zsákok és hordók.

1022.

Májerszky Barnabás

gépgyáros Nyiregyházán

készít sok évi tapasztalatok nyomán mint specialista

Viznyomású olajsajtókat,

Olajmagzúzókat egyszerű s több hengerrel,

Olajmagpörkölőket gőz- és tűzfűtésre,

Olajfinomító gépeket s az olajgyártással kapcsolatos minden berendezést.

Eddigi kivétel 120 telep üzemben.

1093

SZIVATTYUK

minden neme; házi, nyilvános, mezőgazdasági és ipari célokra

Legjobb gummi- és kender-fömlők.

1128

Mindenféle csövek, csapok stb.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

W. GARVENS, Wien,

I., Wallfischgasse 14. sz.

Schwarzenbergstrasse 6.

MÉRLEGEK,

legújabb javított rendszerű ti edes futósúlyú és hídmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek. Betéti-társaság szivattyu- és mérleggyártásra.

Fehér Orpington tojás!

Angolországból behozott — fehér vagy sárga — eredeti tenyésztőrsz tojásai darabonként . . . . . 2 kor.

Magyar × Orpington darabonként 50 fill. Szétküldés a rendelések sorrendjében történik. — Gondos csomagolás önköltségen számítatik.

Rendeléseket elfogad: Maurer János, 1090. Kecskemét.

Földbirtokosok,

gazdák és raktárvállalatok stb. figyelmébe. Ausztria-Magyarországon általánosan bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsönző intézet

ajánl igen csekély kölcsöndij mellett 96 □mtr. és 48 □mtr. nagyságu telített

kazal ponyvákat,

mezei termékek és vasuti waggonok betakarásához, továbbá 12 □ mtr. nagyságu, behordáshoz alkalmas **szekrényponyvákat**, miáltal saját ponyvák költséges beszerzése megtakaríttatik. Ugyazintén

zsákok is kölcsönöztetnek

igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legolcsóbban szerezhetők be új és használt

telített ponyvák,

valamint **szekérponyvák** 7 korona és 9 korona, **varrás nélkül egy daraból szöve csinvat ponyvák** 16 korona, továbbá új és használt

zsákok

minden nemben, gabona, faszén, liszt és korpás zsákok stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás.

Elsőrendű lópokróczok.

Ocska zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételik.

NAGEL ADOLF

Budapest, V., Arany János-utca 12. sz. 1070

Telefon 35—92.

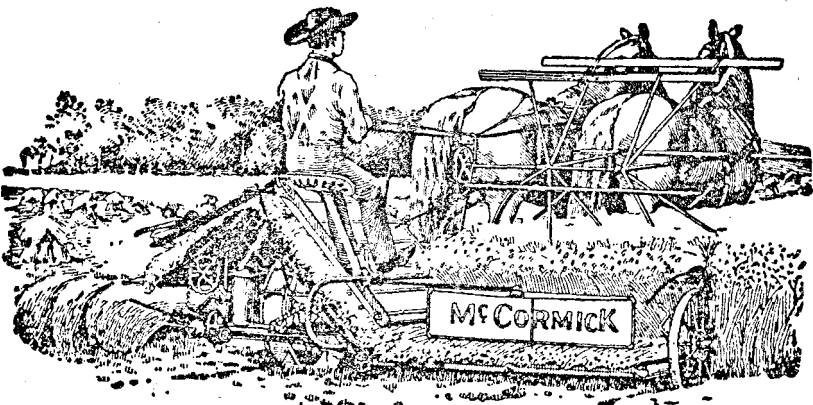
Sürgöny-cím: Nagel Adolf, Budapest.

Mc. Cormick Harvesting Machine Company

(Chicago-i aratógépgyár.)

KNECHT J. E., igazgató.

BUDAPEST, V., Váci-út 30.

Gyártmányok: Kévektőgép, „DAISY“ marokrakó aratógép, fűkaszalógép, szénagyűjtő gereblye és „MANILA“ kévektőfonal gyártmányai.

Évi gyártmány 362.000 gép.

Katalogusok ingyen és bérmentve.

Vezérképviselő: HIRSCHFELD KÁROLY Kolozsvárt.

1097

DR. WÄGNER ÉS TÁRSAI

egyesült gyárak, mint betéti társaság.

Budapest, IX. Tinódy-u. 3.

Bécs XVIII.

Ajánlják fölülmulhatatlan

BORSZIVATTYUIKAT,

szabadal. „UNICUM“ phylloxera fecskendőiket

és az összes 1020

PINCZEFELSZERELÉSI CZIKKEKET,

legolcsóbb árak mellett, a legmegbízhatóbb kivitelben.

Első bpesti stanniol és fémkupakgyár

hazánkban új iparág.

Jégyártó- és hűtőgépek.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

„Austria-Hungaria“ költőgépek.

Próbára teljesen díjtalanul 5 hétre elküldöm.

Lengyeltői uradalom, Szent-Györgyi kerület, Somogy megye.

P-Szt.-György, 1903. márcz. 15-én.

Tekintetes G. Mücke urnak, Wien.

Van szerencsém örömmel tudatni, hogy a febr. 17-én Ön által szállított 100 tojásra berendezett keltetőgép kifogástalan jó működésével és megbízható önműködő hőszabályozásával teljesen kielégített s így a gépet megtartom.

A gépbe rakott 112 drb tyuktojásból kikelt összesen 89 drb. életerős csirke, melyek legnagyobb része már a keltetés 20-ik napján sereggestül hagyták el a tojánhéjakat, a mi ugy nekünk, mint a kíváncsiságból hozzám sereglett vendégeknek, meglepő örömeinkre szolgált.

A keltetés 22. napja alatt a gép csak 14 kg. petroléumot fogyasztott.

MÜCKE G., WIEN, XIV/I. Wimbergergasse 13.

1136

Paulinyi János s k. urad. intéző.

V á s z o n

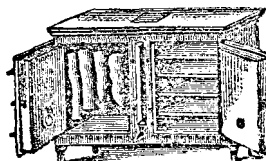
Alapított 1873.

Alapított 1873

Ajánlom szabadalmazott

1136

Jéghűtőimet,

melyek igen takarékos, égmedenczével vannak felszerelve. Hentes üzletek, tejelárusítók és privát házaknak igen alkalmas. Raktáron áll 20-król 400 koronáig.

— Árjegyzék bérmentve. —

Seemann J. Lakatos, tizedes-mérleg, fuvó és hűtő készítő Kolozsvárt, nagymalom-u 20.

és sifonemű!! A nagyvevő közzönség csakis a különböző helyekről beérkezett minták czél-szerű összehasonlítása után bírálhatja meg a legbiztosabban, hogy hol és mily előnyös árak mellett szerezheti be az árukat. Ennek szemellett tartásával továbbá szolid üzletelvéim és előnyös összeköttetésem alapján az ország összes konkurenczáival a versenyt felveszem. Mindezeknek a legalaposabb bebizonyítására hajlandó vagyok dús raktáromból bárkinek tetszerű árjegyzéket, valamint gyolcs, sifon és vászonz mintákat ingyen és bérmentve beküldeni, (a minták megtarthatók). A meg-nem felelő árúért a kifizetett összeget 14 napon belül minden levonás nélkül visszaadom, vagy visszaküldöm. Hoffmann Géza Lengyeltői. Somogyvárm. 1142

Fontos minden cséplőgéptulajdonosnak!!

Uj törekrosta vaslemezből cséplőgépekhez!

Graepel Hugó gépgyáros szabadalma Budapest, V. Váci-út 40—46.

Nincs többé magveszteség. A rosta ára rövid idő alatt megtérül a magnyereség által.

Legjobb sikerrel kipróbálva. Részletes leírás minden érdeklődőnek küldetik.

Hajlandó vagyok ezen rostát bármely cséplőgéphez 14 napi próbára küldeni és ha nem felel meg, visszafogadni.

Felvilágosítást ad és megrendeléseket fölvesz az „Erdélyi Kereskedelmi Társaság“ is

Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz.

1066.

TÖREKROSTA
GRAEPEL HUGÓ SZABADALMA